

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับข่าวภูมิภาคและการผลิตข่าว
2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้เฝ้าประตูสาร (Gatekeeper) แนวคิดการกำหนดวาระสาร (Agenda Setting)
3. ทฤษฎีการคัดเลือกข่าว
4. แนวคิดโครงสร้างของระบบสื่อวิทยุและโทรทัศน์

1. แนวคิดเกี่ยวกับข่าวภูมิภาค

ข่าวภูมิภาค (Local Reporting) หากจะแยกเอาลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศเป็นหลัก สามารถแยกออกได้เป็นข่าวส่วนกลางกับข่าวภูมิภาค ข่าวส่วนกลาง ปกติแล้วหมายถึง ข่าวที่เกิดอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ อันเป็นเมืองหลวงของประเทศ ส่วนข่าวภูมิภาค เรียกอีกอย่างว่า ข่าวภูธรหรือข่าวต่างจังหวัด ผู้สื่อข่าวก็พลอยถูกเรียกตามสภาพภูมิศาสตร์ไปด้วย นั่นคือ ผู้สื่อข่าวภูมิภาค ผู้สื่อข่าวต่างจังหวัด ผู้สื่อข่าวภูธร อย่างไรก็ตาม ข่าวส่วนกลางแม้ว่าจะหมายถึงถึงเฉพาะกรุงเทพฯ แต่บางทีก็ผนวกเอาต่างจังหวัดที่อยู่รอบกรุงเทพฯ ที่เรียกกันว่าปริมณฑลเข้ามารวมด้วย (บุญเลิศ คชายุทธเดช อ้างถึงใน พิศิษฐ์ ชวลาธวัช ,2539)

มีผู้กล่าวว่า กรุงเทพฯไม่ใช่ประเทศไทย แต่ประเทศไทยหมายถึง ทุกจังหวัดที่กระจายอยู่ตามภาค ต่าง ๆ ทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ แม้คนในภูมิภาคเหล่านี้จะอยู่ภายใต้กฎหมายและการปกครองเดียวกัน แต่สภาพสังคมและวิถีชีวิตของผู้คนย่อมไม่เหมือนกัน ปัญหาในแต่ละท้องถิ่นก็แตกต่างกันด้วย เมื่อประชาชนในต่างจังหวัดมีมากกว่าในกรุงเทพฯ อีกทั้ง พื้นที่ก็กว้างขวางกว่ากรุงเทพฯ ผู้สื่อข่าวจึงถูกกำหนดให้ประจำทุกจังหวัด ในบางจังหวัดก็มีอยู่หลายคนเช่น จังหวัดเชียงใหม่ นครราชสีมา ชลบุรี สงขลา อุบลราชธานี เป็นต้น เพื่อติดตามข่าวและเหตุการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้สื่อข่าวต่างจังหวัดมีภารกิจรับผิดชอบมากกว่าผู้สื่อข่าวส่วนกลาง เพราะผู้สื่อข่าวส่วนกลางแต่ละคนจะดูแลผลงานและรับผิดชอบเพียงข่าวด้านเดียว หรือกระทรวงเดียวเป็นหลัก แต่ผู้สื่อข่าวต่างจังหวัดต้องรับผิดชอบงานทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่มีหน่วยงานอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ เรียกว่ารับผิดชอบข่าวทุกอย่างที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ข่าวต่างจังหวัดยังเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียด เช่น การปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล หน่วยราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ขณะที่ข่าวส่วนกลางเป็นเรื่องของนโยบาย เป้าหมาย และแผนงานเป็นด้านหลัก เพียงแต่บุคคลสำคัญของรัฐบาลและส่วนราชการรวมตัวกันอยู่เฉพาะในส่วนกลาง เช่น ข่าวต่างจังหวัดเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของกลุ่มคนในสังคมมากกว่าส่วนกลาง และแนวโน้มของข่าวสารในอนาคตนั้น ข่าวต่างจังหวัดจะได้รับการยกระดับความสำคัญและความสนใจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากระบบการติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วสมกับอยู่ในโลกาภิวัตน์ ข่าวต่างจังหวัดที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ทั่วไปและหน้าจอโทรทัศน์เป็นข่าวเหตุการณ์เสียมากกว่า

ระยะหลัง ๆ มานี้ สื่อมวลชนต่างปรับวิธีการทำข่าวเสียใหม่ ด้วยการปลุกฝังความคิดให้แก่ผู้สื่อข่าวต่างจังหวัดว่า ข่าวไม่ได้มีแค่ภัยกันตาย หรือไฟไหม้ รถชน เท่านั้น ความเคลื่อนไหวทุกสิ่งทุกอย่างแม้จะดูเหมือนนอนนิ่งอยู่เฉย ๆ ก็เป็นข่าวทั้งสิ้น อาทิ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวแรงงาน ข่าวสาธารณสุข ข่าวการท่องเที่ยว ข่าววัฒนธรรม พื้นบ้าน ฯลฯ ขอเพียงให้ผู้สื่อข่าวได้เข้าใจการทำข่าว กล่าวคือข่าวคืออะไร ข่าวอยู่ที่ไหน ทำอย่างไรถึงจะได้ข่าวนั้นมา

สื่อมวลชนทำหน้าที่สื่อกลางระหว่างคนในสังคม ผู้สื่อข่าวต่างจังหวัด คือผู้ทำหน้าที่ที่เป็นสื่อกลาง คอยรายงานเรื่องราวในท้องถิ่นของตนบอกให้รัฐบาลและผู้มีหน้าที่รับผิดชอบรู้ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขปัญหา เพื่อสร้างชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น ขณะเดียวกันประชาชนในภูมิภาคอื่นก็สามารถรับรู้ได้ในเวลาพร้อมๆ กัน

คุณากร เพชรคง (2533) ได้กล่าวถึงข่าวท้องถิ่นว่า หมายถึง ข่าวที่มีสถานที่เกิด

ข่าวนอกเขตกรุงเทพมหานคร และ จังหวัดใกล้เคียง เป็นข่าวที่มีความสำคัญ หรือผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งบุคคลที่เป็นข่าว เนื้อหาของข่าวที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นนั้นๆ การรายงานบางสิ่งบางอย่างที่ใหม่และเป็นที่สนใจของผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม อาจเป็นเรื่องระดับโลก ระดับชาติ หรือมีข้อจำกัดโดยสภาพภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ หรือโดยความสนใจอื่นๆ ข่าวเกี่ยวกับการปลูกพริกไทยแบบใหม่เป็นข่าวที่มีความสำคัญสำหรับเกษตรกรในชนบท มากกว่าในเมืองใหญ่ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร (พิชนี เที่ยจรรยา และคณะ, 2538)

เนื่องจากในแต่ละวันได้มีเหตุการณ์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก การที่จะพิจารณาว่าเหตุการณ์ใดควรจจะรายงานเป็นข่าวนั้นจะต้องคำนึงถึง คุณลักษณะของข่าวซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ เหตุการณ์ หรือ ข้อเท็จจริง (Facts) ความสนใจหรือความน่าสนใจ (Interest) และผู้อ่าน (Readers) หรือผู้รับข่าวสาร (Receivers) องค์ประกอบทั้ง 3 ประการดังกล่าวนี้จะต้องมีความสัมพันธ์โดยเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจต่อผู้อ่านหรือผู้รับข่าวสารมากที่สุด จึงรายงานเป็นข่าวได้

ดังนั้นงานสำคัญของ ผู้รายงานข่าว บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว จะต้องพยายามหาข้อเท็จจริงให้เป็นที่สนใจของผู้อ่าน ให้ผู้อ่านได้รับทราบ และที่สำคัญยังต้องสมมุติตัวเองว่าเป็นผู้รับชมตลอดเวลา

คุณสมบัติของข่าวที่ดี (ดร.ณิ หิรัญรักษ์ ,2541)

ก่อนที่เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงจะถูกรายงานเป็นข่าวนั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของข่าวดังที่กล่าวมาแล้ว จะต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติที่ดีของข่าว ดังต่อไปนี้ด้วย

1.ความถูกต้อง หมายถึง ความถูกต้องในการเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ความถูกต้องดังกล่าวจะสามารถกระทำได้โดยการตรวจสอบให้แน่เสียก่อน (ที่จะนำเสนอทางสื่อมวลชน) โดยเฉพาะข้อมูลที่ได้รับ รวมทั้งชื่อบุคคล สถานที่ ตำแหน่ง เป็นต้น ทั้งนี้ จะต้องรวมถึงการใช้ภาษาและตัวสะกดที่ถูกต้อง

2.ความสมดุลย์ ข่าวทุกข่าวจะต้องมีความเน้นหนักข้อเท็จจริงและความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์และได้รับรายละเอียดมากพอ ในการนำไปประกอบการพิจารณาหรือการตัดสินใจอย่างถูกต้อง และอย่างเป็นธรรม

3.ความเป็นกลาง หรือความไม่เอาตัวไปพัวพัน ข่าวที่ดี จะต้องไม่มีการสอดแทรกหรือการแสดงความคิดเห็นเข้าไว้ในข่าว จะต้องเป็นการรายงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียงหรือมีอคติจากผู้เขียน

4.ความกระชับรัดและชัดเจน ข่าวที่ดีจะต้องเป็นข่าวที่เขียนด้วยความชัดเจน ไม่กำกวม ใช้ภาษาสั้น กระชับรัด และเข้าใจง่าย

ประเภทของข่าว

1.ที่มาของข่าว

Arthur Asa Berger (1990) ได้แบ่งเนื้อหาตามแหล่งที่เกิดข่าว ออกเป็น 3 ชนิด คือ ข่าวท้องถิ่น (Local news) ข่าวระดับประเทศ (National news) และ ข่าวระดับต่างประเทศ (International news) และแสดงความคิดเห็นว่า โดยทั่วไปแล้วการ เสนอข่าวระดับประเทศ และข่าวต่างประเทศ จะปล่อยให้เป็นที่ของสถานีโทรทัศน์แม่ข่ายเป็นผู้นำ ส่วนสถานี

เครือข่ายจะเสนอข่าวระดับท้องถิ่น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วข่าวระดับท้องถิ่นจะเป็นข่าวที่กระหอบความรู้สึกของผู้ชม (Sensationalistic) เช่น ข่าวการปล้น ฆาตกรรม ช่มชู้ เพลงใหม่ เป็นต้น

2. ลักษณะการได้มาของข่าว ได้แก่

2.1 Active News หมายถึง ข่าวที่ได้มาจากผู้สื่อข่าวต้องออกไปแสวงหาหรือรวบรวมด้วยตนเอง โดยการสื่อข่าวตามสถานที่ต่าง ๆ หรือบุคคลที่เป็นแหล่งข่าว ซึ่งบางครั้งอาจเป็นข่าวประเภทเจาะลึกหรือสืบสวน (Investigative News) ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้สื่อข่าวเป็นอย่างมากทีเดียว

2.2 Passive News หมายถึง ข่าวที่ได้มาจากเอกสารที่ส่งมายังสำนักงานข่าว โดยผู้สื่อข่าวไม่ต้องออกไปแสวงหาหรือรวบรวมด้วยตนเอง ข่าวประเภทนี้ได้แก่ข่าวแจก (News Release) หรือเอกสารประชาสัมพันธ์ของหน่วยต่าง ๆ ประกาศ แถลงการณ์ ฯลฯ ซึ่งบางครั้งข่าวดังกล่าวบางชิ้นก็เป็นเบาะแสข่าว (News Tip) ได้เป็นอย่างดี สามารถนำมาปรับปรุงหรือแสวงหารายละเอียดจนเป็น Active News ได้ (ฉอาน วุฑฒิกกรรมรักษา , อ่างแล้ว)

แหล่งข่าว

1. ชนิดของแหล่งข่าว

การแบ่งชนิดของแหล่งข่าว จึงอาจแบ่งได้ตามลักษณะที่มาของแหล่งข่าว คือ

1.1 แหล่งข่าวประจำ (Beats) หมายถึง บุคคลหรือสถานที่ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของข่าวที่ผู้สื่อข่าวได้รับมอบหมาย จากบรรณาธิการให้ไปติดต่อหาข่าวอยู่เป็นประจำทุกวัน หรือทุกสัปดาห์ หรือเป็นระยะ ๆ แล้วแต่สถานการณ์

1.2 แหล่งข่าวพิเศษ (Volunteers) หมายถึง แหล่งข่าวที่มีความสนิหสนมคุ้นเคยกับนักข่าวเป็นการส่วนตัว หรืออาจจะเป็นพลเมืองดีเขียนจดหมายร้องทุกข์ หรือโทรศัพท์มาชี้เบาะแสดการกระทำที่แสวงหาผลประโยชน์จากสาธารณชนของบุคคลบางคนบางกลุ่ม

1.3 แหล่งข่าวจากสำนักข่าวหรือองค์กรขายข่าว (News Syndicates) หมายถึง องค์กรที่ตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินกิจกรรม “ขาย” ข่าวให้แก่สมาชิกหรือลูกค้า สำนักข่าว (News Agency) มีทั้งเป็นสำนักข่าวของรัฐและสำนักข่าวของเอกชน สมาชิกหรือลูกค้าของสำนักงานข่าว จะได้รับทราบข่าวที่เกิดขึ้นในชุมชน และประเทศต่าง ๆ ผ่านทางโทรเลขบ้าง สายเคเบิลบ้าง จึงเรียกลูกข่าวอีกชื่อหนึ่งว่า (Wire Services)

1.4 แหล่งข่าวจากสิ่งตีพิมพ์ (Publications) แหล่งข่าวแหล่งนี้อาจจะเป็นแผ่นประกาศแถลงการณ์ ใบปลิว หรือเป็นนิตยสาร วารสาร ที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ นอกจากนี้ก็อาจจะเป็นเอกสารที่ตีพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ทางวิชาการ ตลอดจนข่าวแจก (Press Release) จากหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชน ที่ต้องการเผยแพร่ผลงานของตนสู่สาธารณชนเหล่านี้ เป็นต้น

องค์ประกอบของข่าว

ในแต่ละวันมีเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงเกิดขึ้นอย่างมากมาย และแต่ละเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงก็มีความน่าสนใจ การที่จะรายงานเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างมากมายทั้งหมดนั้นย่อมกระทำไม่ได้ เนื่องจากโทรทัศน์ มีเวลาจำกัดในการรายงานข่าว จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกข่าว (News Judgement) จากเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของข่าวว่าเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงใดมีคุณค่าทางข่าว (News Value) สูงก็จะได้รับการพิจารณารายงานเป็นข่าวต่อไปโดย ฉอาน วุฑฒิกกรรมรักษา (2536) กล่าวถึงคุณค่าทางข่าวขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. ความสด (Timeliness) นับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการเสนอข่าวเพราะผู้อ่านมักให้ความสนใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสด ๆ ร้อน ๆ หรือเรื่องราวที่ทันสมัย

2. ความใกล้ชิด (Proximity/Nearness) เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการพิจารณาคุณค่าทางข่าว เพราะนักจิตวิทยาได้อธิบายถึงนิสัยของมนุษย์ว่า มนุษย์สนใจเรื่องที่อยู่ใกล้ตัว อันอาจส่งผลกระทบต่อตัวเองได้มากกว่า ความใกล้ชิดนี้หมายถึง ความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

3. ความเด่น (Prominence) หมายถึง บุคคลสำคัญซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี เมื่อบุคคลนั้น ๆ เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็ย่อมได้รับความสนใจจากประชาชน โดยทั่วไป ซึ่งความเด่นนี้รวมถึงสถานที่สำคัญด้วย

4. ความแปลกประหลาด (Oddity/Unusualness) เมื่อมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างผิดปกติ หรือผิดปกติในสังคม เหตุการณ์นั้นย่อมก่อให้เกิดความสนใจและมีคุณค่าทางข่าวสูง

5. ผลกระทบกระเทือน (Consequence) ข่าวที่มีผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมากมักจะได้รับการพิจารณาที่จะเสนอเป็นข่าวมากกว่า ข่าวที่ว่านี้อาจเป็นผลกระทบกระเทือนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม

6. ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในการพิจารณาคูณค่าทางข่าวเพราะความขัดแย้งย่อมเป็นที่สนใจของมนุษย์โดยทั่วไป อาจเป็นความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

7. ความมีเงื่อนงำ (Suspense/mystery) บางครั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจมีเบื้องหลังลึกลับซับซ้อน สื่อมวลชนมักให้ความสนใจขุดคุ้ยและนำมาตีแผ่เสนอเป็นข่าวติดต่อกันเป็นเวลาหลาย ๆ วัน

8. ปุถุชนสนใจ (Human Interest) เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ (Emotion) ต่อเหตุการณ์หรือมีความรู้สึกร่วมทางอารมณ์กับบุคคลในข่าวด้วย เช่น เห็นอกเห็นใจ เศร้าโศกเสียใจ กลัวหรือหวาดระแวงว่าสักวันหนึ่งอาจเกิดขึ้นกับตัวเองได้ สำหรับ ความสนใจของมนุษย์ (Human Interest) คือ

1) ข่าวที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง (Information Relating To Self) เช่น เขาตีหมาแพะเป็นประจำทุกวัน แต่อยู่ ๆ มีข่าวว่า คนตีหมาแพะแล้วจะทำให้เป็นโรคหัวใจวาย

2) ข่าวที่แปลก ประหลาด ผิดธรรมชาติ (Unusual) เช่น ข่าวหมูคลอดลูกเป็นแมว ตันกล้วยออกลูกมาเป็นมะพร้าว ฯลฯ

3) ข่าวเกี่ยวกับสัตว์ (Animal) เช่น ข่าวเกี่ยวกับการเลี้ยงนกเขา เลี้ยงแมวเลี้ยงสุนัข

4) ข่าวเกี่ยวกับสวัสดิการของสังคม (Social Welfare)

5) ข่าวการประกวด (Contest) เช่น การประกวดนางงามจักรวาล

ข่าวที่เป็นประเภท Human Interest นี้ เป็นข่าวที่ขยายวงออกไปอีกได้มาก และแต่ละท้องถิ่นก็ย่อมจะไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจของบุคคลเป็นสำคัญ

9. เพศ (Sex) ธรรมชาติของมนุษย์มักสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับเพศ ทั้งเพศเดียวกัน และต่างเพศ หรือความผิดปกติทางเพศ

10. ความขบขัน (Amusement) ในช่วงเวลาที่บรรยากาศทางเศรษฐกิจ และการเมืองกำลังเคร่งเครียด

11. ความเปลี่ยนแปลง (Change) ในสังคมมนุษย์ย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีหรือทางที่ไม่ดีก็ได้ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นมนุษย์ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งในสังคม ก็จำเป็นต้องให้ความสนใจในการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ด้วย เพราะการเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลกระทบต่อมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

12. ความก้าวหน้า (Progress) ความพยายามดิ้นรนที่จะเอาชนะธรรมชาติ การค้นคว้าทดลองหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

เหล่านี้คือองค์ประกอบสำคัญของข่าวที่ในแง่ของผลสะท้อนที่ตามมาซึ่ง นักข่าว หัวหน้าข่าว บรรณาธิการข่าว จะต้องให้ความสนใจที่จะนำเสนอและสรุปในรูปแบบไหนที่จะสามารถให้คำตอบแก่ผู้อ่านได้เข้าใจถึงสิ่งที่เกิดขึ้น ในข่าวหนึ่ง ๆ ที่นำเสนอจะต้องมีองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างผสมกันอยู่ เหตุการณ์บางเหตุการณ์ก็มีองค์ประกอบอยู่น้อย บางเหตุการณ์มีองค์ประกอบอยู่มาก และแต่ละองค์ประกอบก็คาบเกี่ยวกันอยู่บางครั้งแทบจะแยกไม่ออก อย่างไรก็ตามยิ่งเหตุการณ์ใดมีองค์ประกอบที่มีคุณค่าทางข่าวเกี่ยวข้องอยู่มาก เหตุการณ์นั้นก็ยิ่งเป็นข่าวที่ใหญ่ตามไปด้วย

นอกจากการคำนึงถึงคุณค่าของข่าวนี้แล้ว AV Westin ประธานกรรมการของสำนักข่าว ABC ได้ใช้มุมมองจากผู้ชมในรูปแบบของคำถาม 3 ข้อดังนี้ (Cremer , C.F., and others , 1996)

1. ข่าวที่นำเสนอทำให้โลกปลอดภัยหรือไม่
2. ข่าวที่นำเสนอ จะทำให้บ้าน และชุมชน ที่อาศัยอยู่ปลอดภัยหรือไม่
3. เมื่อคนที่เรารักปลอดภัยแล้ว สิ่งใด ที่เกิดขึ้นใน 24 ชั่วโมงที่ผ่านมา ทำให้พวกเขา รู้สึกสะเทือนอารมณ์, สนุกสนาน หรือทำให้พวกเขาดีขึ้นกว่าที่เคยเป็น

แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตข่าว

1. การแบ่งขั้นตอนการผลิตข่าว

John Hartley และคณะ (1985) ได้แบ่งขั้นตอนการผลิตข่าว ออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1.1 การวางแผนผลิต (Planning) การวางแผนเป็นขั้นตอนหนึ่ง ของการผลิตรายการข่าวที่มีความสำคัญ ทั้งนี้เพื่อช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากสิ่งที่ไม่ได้ คาดฝันเอาไว้ล่วงหน้าอีกทั้งยังเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตอีกด้วย องค์กรข่าวจะต้องเตรียมพร้อมสำหรับการรับรู้เหตุการณ์ที่จะเข้ามาใหม่ตลอดเวลา การวางแผนผลิต รายการข่าวขึ้นอยู่กับทิศทางของแนวนโยบาย และโครงสร้างขององค์กรด้วย ตัวอย่างของการวางแผนผลิต เช่น การประชุมกองบรรณาธิการ (editorial conference) เพื่อกำหนดสิ่งต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าว่าจะเสนอหัวข้อหรือประเด็นอะไรบ้าง พิจารณาคูณค่าของ ข่าว ตลอดจนแง่มุมที่จะเสนอออกไป คัดเลือกข่าว จัดลำดับความสำคัญของข่าว เลือกเรื่องที่จะออกไปทำข่าว จัดเตรียมหรือกำหนดงานให้ผู้สื่อข่าว กองบรรณาธิการยังต้องพิจารณาข่าวที่เกิดขึ้นใหม่มีอะไรน่าสนใจเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข่าวที่ทันสมัยที่สุด เป็นต้น เนื่องจากข่าวมีลักษณะธรรมชาติอย่างหนึ่งคือเป็นสินค้าที่เก่าเร็ว มีอายุการใช้งานสั้นมาก การวางแผนจึงเป็นการเตรียมรับสิ่งที่ไม่สามารถคาดเดาล่วงหน้าได้เอาไว้ด้วย

1.2 รวบรวมข่าว (Gathering) การรวบรวมข่าว หรือการสื่อข่าว เป็นขั้นตอนแสวงหาและรวบรวมเรื่องราวข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งเปรียบเสมือนวัตถุดิบในการผลิตข่าว จากนั้นจึงส่งต่อไปยังห้องข่าว (news room) และโต๊ะข่าว (news desk) เพื่อพิจารณารายงานออกมาเป็นข่าวต่อไป ผู้สื่อข่าวหรือนักข่าวซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่รวบรวมเหตุการณ์หรือให้ได้มาซึ่งข่าวจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอบรมเพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติ เป็นไป ตามหลักเกณฑ์ที่ยึดถือปฏิบัติกันมา ประสบการณ์ตลอดถึงการเรียนรู้เพื่อให้ความเข้าใจ ในความหมาย คุณลักษณะและคุณค่าของข่าว เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้สื่อข่าวที่จะสามารถรายงานเหตุการณ์ซึ่งเป็น“วัตถุดิบ”ออกมาเป็นข่าว เนื่องจากผู้สื่อข่าวเป็นผู้รวบรวมข้อเท็จจริงของเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น งานของผู้สื่อ

ข่าว จึงต้องรับผิดชอบต่อความถูกต้องในเรื่องที่รายงานออกไป งานของผู้สื่อข่าวต้องพบปะกับบุคคลแหล่งข่าว

จากการศึกษาได้ระบุว่า แหล่งข่าวมีความสำคัญต่อการสื่อข่าวมากคือมีความสำคัญในลักษณะที่เรียกว่า “source orientation” แหล่งข่าวที่สำคัญ ๆ เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ศาล สถาบันการเมือง เป็นต้น นอกจากนี้บ่อยครั้งที่การสื่อสารหรือรวบรวมข่าวขึ้นอยู่กับเครือข่ายของตัวแทนผู้ซึ่งสามารถที่จะเข้าถึงภายในข่าว (inside information) ลักษณะเช่นนี้มักจะเป็นเรื่องที่ยากและเป็นทางการ

1.3 การคัดเลือกข่าว (Selection) กระบวนการคัดเลือกข่าวและจัดลำดับข่าว เป็นวงจรการผลิตข่าวซึ่งจะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กองบรรณาธิการ (Editorial Staff) กระบวนการนี้เริ่มขึ้นหลังจากผู้สื่อข่าวส่งข่าวเข้าไปห้องข่าว ต่อจากนั้นข่าวจะถูกเลือกโดยบรรณาธิการข่าวซึ่งมีหน้าที่ตัดสินใจว่าจะเลือกข่าวไหน เพื่อจะผลิตเป็นข่าวที่สมบูรณ์ต่อไปโดยพิจารณาประเด็นสำคัญของข่าว อาจจะมีการเรียบเรียงข่าวเสียใหม่ เพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบที่องค์กรข่าวกำหนดไว้หรือที่เรียกว่า House Style มีการขัดเกลาตัดต่อข้อความให้มีความสละสลวยกะทัดรัด หรือตัดตอนรายละเอียดบางตอนให้สั้นลงจนกระทั่งถึงขั้นตัดสินใจเสนอข่าวออกไปยังผู้ชม ผู้ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวนี้นี้จึงเป็น ผู้เฝ้าประตูสาร (gatekeeper) ที่สำคัญเพราะเป็นผู้ควบคุมการไหลผ่านของข่าว (news flow) โดยตรง ขั้นตอนการคัดเลือกข่าว (Selection) จัดเป็นขั้นตอนที่ให้ความสำคัญกับผู้ชม ต่างจากขั้นตอนการรวบรวมข่าวที่ให้ความสำคัญกับแหล่งข่าว

1.4 เสนอข่าว (Presentation) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการผลิต ข่าว ซึ่งข่าวจะพร้อมที่จะนำเสนอไปยังผู้ชมในขั้นตอนนี้สำหรับข่าวโทรทัศน์ หลังจากมีการตรวจแก้ไขครั้งสุดท้ายเสร็จแล้ว ข่าวจะอยู่ในรูปแบบข่าว (Script) ลำดับการเสนอ (อาจจะยืดหยุ่นได้เพื่อไว้สำหรับการรายงานข่าวที่เข้ามาด่วน) ผู้อ่านข่าวจะตรวจทานและซ้อมอ่าน (rehearsed) ข่าวจากบทข่าว ขณะเดียวกันฝ่ายที่รับผิดชอบด้านภาพข่าว ก็มีการตัดต่อภาพข่าวให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับบทข่าวโทรทัศน์ ติดต่อประสานกับฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งรับผิดชอบในการแพร่ภาพออกอากาศ

กล่าวโดยย่อ ๆ ในขั้นนี้ ผู้อ่านข่าว จะเป็นผู้ผสมผสานและเชื่อมโยงรายการข่าว ให้เกิดความกลมกลืนร่วมกับบุคลากรฝ่ายอื่นๆ ที่ทำงานอยู่เบื้องหลังจอโทรทัศน์ จนกระทั่ง ปรากฏภาพบนจอโทรทัศน์ของผู้ชมที่บ้าน

กระบวนการทำข่าวสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แนวความคิดดังนี้

เหตุการณ์ → เกณฑ์เลือกข่าว → รายงานข่าว → ความสนใจในข่าว

แนวคิดแรกมีลำดับขั้นตอนคือ เริ่มจากเหตุการณ์ต่างๆในโลกที่เกิดขึ้นอย่างไม่สามารถคาดการณ์ได้ และเป็นเหตุการณ์ที่แปลกไปจากภาวะปกติ สื่อมวลชนจะมีการตอบสนอง โดยการนำเกณฑ์การเลือกข่าวเข้าไปจับ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวต้องมีความสำคัญกับสาธารณชน แล้วนำข่าวที่ได้เลือกแล้วนั้นมารายงานให้แก่สาธารณชนได้ทราบว่าผู้รับจะให้ความสนใจหรือไม่ ก็อยู่ที่พฤติกรรมการคัดเลือกข่าวตามความสนใจของแต่ละคน

ความสนใจข่าว → เกณฑ์เลือกข่าว → เหตุการณ์ → รายงานข่าว

เป็นแนวความคิดที่สอง ที่เริ่มต้นจากการที่รู้ว่า เรื่องใดเป็นที่สนใจของประชาชน แล้วนำความสนใจนั้นมาเป็นเกณฑ์ในการเลือกข่าว รวมทั้งนำข้อบังคับหรือข้อเรียกร้องขององค์กร รวมทั้งประเภทของข่าวเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย เหตุการณ์ที่ถูกนำมาเป็นข่าว จะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อสอดคล้องกับเกณฑ์การเลือกข่าวเท่านั้น การรายงานข่าวก็ต้องเขียนให้เข้ากับเกณฑ์ของข่าวที่องค์กรระบุไว้ ไม่ใช่เขียนโดยการอ้างความเป็นจริงที่เกิดขึ้น หรือเขียนตามที่ผู้รับต้องการเท่านั้น

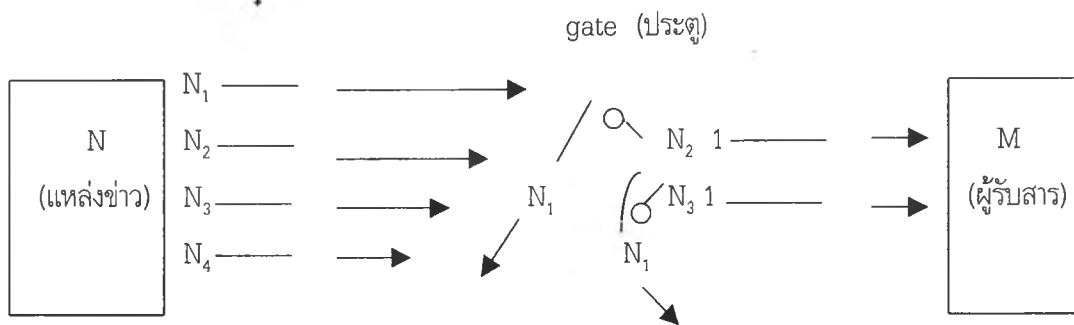
2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้เฝ้าประตูสาร (Gatekeeper)

นายทวารข่าวสาร หรือ ผู้เฝ้าประตูสาร (Gatekeeper) คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางในช่องทางการสื่อสาร เป็นผู้ตัดสินใจว่าข่าวสารที่ตนได้รับมานั้นจะส่งไปยังมวลชนหรือไม่ และส่งไปอย่างไร บุคคลผู้ทำหน้าที่นี้มักได้แก่ บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว นักข่าว ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกและเสนอข่าวสารไปยังประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่อง “เรื่องรักษาประตู” (gatekeeper) เป็นเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรรข่าว แนวคิดนี้ได้ถูกใช้เป็นครั้งแรกโดย White (1950) เพื่อที่จะบรรยายถึงกิจกรรมของบรรณาธิการ ที่จะต้องเลือกข่าวจากจำนวนน้อยขึ้นจากข่าวซึ่งมีจำนวนมากที่ส่งมาทางโทรเลขของสำนักงานข่าว เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการลงตีพิมพ์ ในหนังสือพิมพ์นั้นการรักษาประตู หรือกิจกรรมการคัดเลือกข่าว เป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะว่าการศึกษาเรื่องการคัดเลือกข่าว ทำให้ทราบถึงสิ่งที่เรียกว่า “คุณค่าของข่าว” ที่เหมาะสมนำไปใช้กับสื่อมวลชนในระยะแรก ประเด็นที่ใช้ในการศึกษาก็คือ ต้องการที่จะรู้ว่าบรรณาธิการได้ใช้เกณฑ์ส่วนตัวที่ไม่ได้กำหนดไว้อย่างแน่ชัดมากน้อยเพียงไรในการคัดเลือกข่าว จากผลของการศึกษาพบว่า ส่วนหนึ่งของการคัดเลือกข่าว เป็นเรื่องของความต้องการขององค์กร และอีกส่วนหนึ่งเกี่ยวกับความต้องการของผู้รับสารซึ่งก็ต่างกันไปในสื่อมวลชนแต่ละประเทศ

นายทวารข่าวสารเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งของการสื่อสารในสังคมปัจจุบัน เพราะมีหน้าที่สำคัญในการตรวจสอบและเฝ้าสังเกตความเป็นไปของสภาพแวดล้อมในสังคม ทั้งบรรณาธิการและนักข่าวจึงอยู่ในฐานะที่จะ “ควบคุม” ข่าวสารต่าง ๆ ที่จะผ่านไปยังประชาชนทั่วไป โดยอาศัยวิธีการคัดเลือกและเรียบเรียงข่าว ตลอดจนการตกแต่ง การจัดหน้าหนังสือพิมพ์ รวมทั้งการกำหนดเวลาเสนอข่าวสารและการลำดับความสำคัญของข่าวด้วย และด้วยคุณสมบัติดังกล่าว นายทวารข่าวสารจึงมักเป็นผู้ได้รับความเชื่อถือมากกว่าคนอื่น ๆ (พัชนี เที่ยจรรยา และคณะ, 2538)

แผนภาพที่ 1 : แบบจำลองผู้เฝ้าประตูสาร ของ ไวท์ (1950)

- N = แหล่งที่มาของข่าวสาร
- $N_{1, 2, 3, 4}$ = เรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นข่าว
- $N_{2, 1}, N_{3, 1}$ = เรื่องราวต่าง ๆ ที่เลือกสารไว้
- M = ผู้รับสาร
- N_2, N_4 = เรื่องต่าง ๆ ที่ต้องทิ้งไป

จากแนวคิดของทฤษฎีนี้ จะนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงการตัดสินใจคัดเลือกข่าวของบรรณาธิการข่าวสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, ช่อง 7 และสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สทท. 11 ในการคัดเลือกข่าว ก่อนนำเสนอในแต่ละวัน

แนวคิดการกำหนดวาระสาร (Agenda setting)

ในวงการสื่อสารมวลชนได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาสื่อมวลชนในแง่ของอิทธิพลในการเป็นผู้กำหนดประเด็นการรับรู้ เหตุการณ์ ข่าวสารของประชาชน คือ แนวคิดเรื่อง Agenda-setting ซึ่งกล่าวได้ว่า แนวทางการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการรับรู้ข่าวสาร เน้นความสำคัญของสื่อมวลชนในฐานะเป็นผู้ชักจูงหรือโน้มน้าวใจ (persuasion)

Agenda setting จึงหมายถึงความสามารถของสื่อมวลชนในการเป็นผู้กำหนด (set) ประเด็นหรือหัวข้อปัญหาต่าง ๆ ให้ประชาชนผู้รับข่าวสารทั่วไปซึ่งเปรียบเทียบเหมือนผู้เข้า

ร่วมประชุม ซึ่งจะต้องรับทราบหรือตระหนักถึงปัญหาหรือประเด็นต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในวาระการประชุม (agenda) เมื่อสื่อมวลชนเป็นผู้กำหนดวาระ หรือหัวข้อประเด็นข่าวสารให้กับประชาชนได้รับทราบผลที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ ประชาชนจะคิดและปฏิบัติตามวาระหรือประเด็นที่สื่อมวลชนกำหนดไว้

การศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดประเด็นข่าวสาร มีข้อสรุปว่า ถ้าสื่อมวลชนยังเลือกเสนอข่าวเกี่ยวกับประเด็นหรือปัญหาใดมากประชาชนผู้รับสารก็จะรับรู้หรือตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นหรือปัญหานั้นมากขึ้นตามไปด้วย (พัชนี เที่ยจรรยาและคณะ ,2538)

การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชน เกี่ยวกับการกำหนดเรื่องพิจารณาส่วนใหญ่จะศึกษาในประเด็นหัวข้อทางการเมืองและผลออกมาชี้ให้เห็นว่าสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญ ในเรื่องการกำหนดวาระสาร “ผู้รับสารไม่เพียงแต่รู้เกี่ยวกับประเด็นสาธารณะและเรื่องราวอื่นๆ ผ่านทางสื่อมวลชนเท่านั้น แต่ยังเรียนรู้ถึงว่าจะให้ความสำคัญของประเด็นปัญหาหรือหัวข้อหนึ่งๆ มากน้อยเพียงไรจากที่สื่อมวลชนได้เน้นเอาไว้...” (สวณิต ยมภักย์ และระวีวรรณ ประกอบผล, 2537)

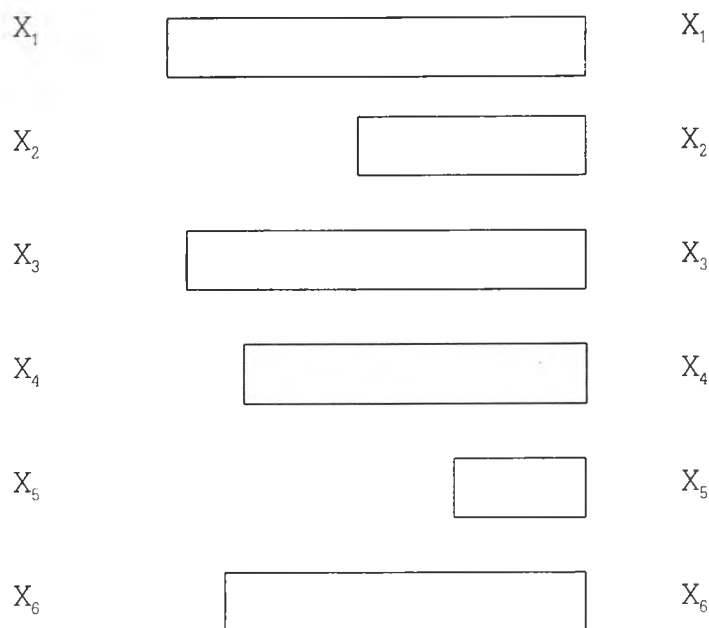
จากแนวคิดเรื่อง การกำหนดวาระข่าวสารให้แก่สังคม ซึ่งถือเป็นหน้าที่อันสำคัญหน้าที่หนึ่งของสื่อมวลชน M.E.Mcombs and D.L.Shaw ในปี ค.ศ.1792 ที่ว่าการกำหนดวาระข่าวสารหรือเรื่องพิจารณาของสื่อมวลชน หมายถึงการที่สื่อมวลชนให้ความสนใจต่อประเด็นหรือหัวข้อที่เกี่ยวกับปัญหาในเรื่องต่าง ๆ จนทำให้ประชาชนได้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาหรือประเด็นนั้นตามไปด้วย

McQuail, D. และ Windahl, S. (1981) ได้สรุปแนวคิดของการกำหนดวาระสารเป็นแบบจำลองได้ดังนี้

แบบจำลองเรื่องการกำหนดวาระสาร

ประเด็นปัญหาการให้ความสนใจของสื่อมวลชน การรับรู้ที่ตามมาของสาธารณชนต่อประเด็น ต่าง ๆ กัน

แผนภาพที่ 2 : แบบจำลองเรื่องการกำหนดวาระสาร

ในแบบจำลองนี้ X ทางซ้ายมือประเด็นปัญหา หรือหัวข้อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมที่สื่อมวลชนหยิบยกเอามาเสนอ ให้สาธารณชนได้รับทราบ การเน้นเสนอเรื่องราวเหล่านี้โดยสื่อมวลชนมากน้อยต่างกัน (แสดงโดยรูปแท่งแนวนอน) ผลที่ตามมาคือทำให้สาธารณชนรับรู้ในประเด็นหรือหัวข้อเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ไม่เหมือนกัน ประเด็นที่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนในการนำเสนอมาก ก็ได้รับการพิจารณาเป็นเรื่องที่สำคัญมากด้วย (แสดงด้วยขนาดตัวอักษร X ทางขวามือ) ตามแบบจำลองจะเห็นได้ว่า X₁ X₃ และ X₆ ได้รับความสนใจในการนำเสนอจากสื่อมวลชนมาก ได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญมาก ส่วนในประเด็นอื่น ๆ ได้รับความสำคัญรองลงมาในสายตาของสาธารณชน

สื่อมวลชนตามแนวคิดใช้เรื่องการกำหนดวาระสาร จึงเป็นที่เสนอวาระ หรือ หัวข้อต่างๆ ในสังคมในลักษณะของข่าวและบทความความคิดเห็นให้สาธารณชนได้พิจารณา ว่าอะไรเป็นเรื่องที่จะนำมาคิดพิจารณาหรือสนทนาถกเถียงกัน (พีระ จิรโสภณ, 2529)

3. ทฤษฎีการคัดเลือกข่าว (Theories of story selection)

Herbert J.Gans (1980) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่ว่าด้วยการคัดเลือกข่าว (Theories of Story Selection) ซึ่งพอจะสรุปได้เป็น 4 แนวทางด้วยกันคือ

1. นักข่าวเป็นหลัก (Journalist-Centered) ทฤษฎีนี้มีข้อโต้แย้งว่าการยึด นักข่าวหรือผู้สื่อข่าวเป็นหลักเกณฑ์จะทำให้เกิดอคติ หรือเอนเอียง (bias) โดยเจตนาขึ้นได้ง่าย ยิ่งถ้าข่าวนั้นส่งผลกระทบต่อสำนักหนังสือพิมพ์นักข่าวแล้ว ยิ่งเอนเอียงออกจากความเป็นจริงมากขึ้น

2. ตามความต้องการขององค์กรข่าว (News Organization Requirement) ทฤษฎีนี้ได้จากการศึกษาของนักสังคมศาสตร์ ตามหลักการแล้วการที่จะคัดเลือกข่าวก็อาจได้รับอิทธิพลจากโครงสร้างขององค์กรด้วย แต่ทฤษฎีนี้ก็มีความหลากหลายแตกต่างกันไป ตามอิทธิพลความต้องการขององค์กร เช่น อาจจะเน้นไปในเรื่องของเหตุการณ์ บางองค์กรอาจไม่ได้คำนึงถึงหลักวิชาชีพเลยก็ได้

3. ยึดเหตุการณ์เป็นหลัก (Event-centered) หรือเรียกว่าทฤษฎีกระจก (Mirror Theory) ทฤษฎีนี้จะคัดเลือกข่าวโดยดูว่าเหตุการณ์ที่เป็นข่าวนั้นมีความสำคัญมากน้อยแค่ไหน ถ้าสำคัญมากก็คัดเลือกมาเสนอเหมือนกับกระจกสะท้อนเหตุการณ์ออกมาในรูปของข่าว

4.ตามปัจจัยที่กระทบจากภายนอกองค์กร (Externally Theory หรือ Force Outside The News Organization) ปัจจัยจากภายนอกองค์กรมีหลายอย่างอาจจะถูกกำหนดมาจากเทคโนโลยี (Technology determinist) ลักษณะอย่างนี้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีของสื่อเป็นตัวกำหนดว่าจะเลือกหรือไม่หรือจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic determinist) เป็นต้น ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการคัดเลือกข่าวโดยนักหนังสือพิมพ์หรือนักข่าวมีแนวโน้มที่จะพิจารณาถึงคุณค่า

ของวัฒนธรรมของชาติหรือให้ความสำคัญกับผู้ชมมากขึ้น ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า แหล่งข่าว องค์กร ในสังคมมีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าวอยู่ในระดับหนึ่ง

นอกจากนี้ Gan ยังได้เสนอแนวทางการคัดเลือกข่าวที่เรียกว่า “วิธีของฉัน” (My own approach) โดยพิจารณาจาก “สิ่งที่ทำได้ง่าย” หรือ “เท่าที่จะหาได้” วิธีการนี้จะอาศัย “ความรู้สึก” (feel) ในการคัดเลือกอย่างไรก็ตามสิ่งที่นำมาใช้ประกอบในการคัดเลือกยังต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น แหล่งข่าว, คุณค่าข่าว, ตลาด, ผู้ชม, นโยบาย เป็นต้น

ซวรัตน์ เชิดชัย (2518) กล่าวถึงหลักทั่วไป ที่สำคัญ และอาจใช้ในการพิจารณา เลือกและ เป็นข่าว หลายประการ คือ

1. ชื่อเสียง เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จัก
2. จำนวนผู้ชม
3. ความสำคัญ อิทธิพลของข่าวในอันที่จะดึงดูด และกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกนึกคิด รวมถึง ความเกี่ยวพันของข่าวที่มีต่อขนาดและส่วนประกอบของชุมชน
4. ความสนใจของผู้อ่าน ข่าวที่มีผู้ชมสนใจมากที่สุด อาจเป็นข่าวที่มีความสำคัญน้อยที่สุดก็ได้ เช่น ข่าวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคตหรือเป็นข่าวที่ทำให้ ความรอบรู้ และความรื่นรมย์
5. เวลา การเลือกข่าวที่มีความใหม่สด ยังไม่เคยรู้มาก่อน และยังเกี่ยวข้องกับ การรายงานข่าว ใน 2 ลักษณะ คือ การรายงานตามโอกาส (Timeliness) และ การรายงานข่าว ตามฤดูกาล (Seasonableness)
6. ระยะทาง คือ ความห่างไกลหรือใกล้ชิด อันเกี่ยวกับความรู้สึกทางอารมณ์ ผูกพันของผู้ชม

ทั้งนี้การคัดเลือกข่าวนำเสนอ ผู้ทำข่าวหรือผู้คัดเลือกข่าว ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะมีต่อสังคมไม่ควรนำเสนอข่าวที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมโดยรวม ถึงแม้จะเป็นความจริงก็ตาม ในทางกลับกันข่าวใดถ้าไม่นำเสนอแล้วจะเกิดผลเสียหายก็ควรเสนอข่าวนั้น ถึงแม้จะขัดต่อความคิดเห็นของผู้ทำข่าวเองก็ตาม

ผู้ที่จะคัดเลือกข่าวเพื่อเผยแพร่สู่ประชาชนก็คือ ผู้กรองข่าว หรือ gatekeeper เป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับการคัดเลือกข่าว สำหรับเกณฑ์ที่ผู้กรองสาร หรือผู้กรองข่าวนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ ได้มีนักวิชาการสรุปปัจจัยที่มีส่วนเพื่อใช้ตัดสินใจไว้ดังนี้ (รายงานผลการสัมมนาการผลิตข่าวโทรทัศน์ในยุคสังคมข่าวสาร, 2535)

1. นโยบายของหน่วยงาน หน่วยงานสื่อสารมวลชนต่าง ๆ จะมีนโยบายเฉพาะเพื่อกำหนดเป็นแนวทางโดยรวมสำหรับผู้ปฏิบัติงาน แต่ละหน่วยงานก็จะมีนโยบายของการเผยแพร่ข่าวแตกต่างกันออกไป ทั้งให้ความสำคัญในสาระของข่าวแตกต่างกันออกไปด้วย ซึ่งอาจจะเน้นประเภทของข่าวที่ไม่เหมือนกัน เช่น เน้นสาระของข่าวประเภทการเมือง ข่าวเศรษฐกิจต่างประเทศ เป็นต้น

2. ทศนคติของบรรณาธิการ ข้อนี้เป็นข้อสำคัญอย่างหนึ่ง พื้นฐานของตัวบรรณาธิการเป็นอย่างไรกรอบความคิด หรือ ความชัดเจนต่อหน้าที่ในการนำเสนอข่าว ก็จะเป็นเช่นนั้น ข่าวที่นำเสนอออกมาส่วนหนึ่ง เกิดจากการคัดเลือกตามกรอบความคิด ที่เป็นทัศนคติของบรรณาธิการ นั่นเอง

3. ระดับของผู้รับข่าวสาร ผู้ที่มีการศึกษาระดับหนึ่ง ก็จะทำให้ความสนใจในข่าวสารตามที่ตนเข้าใจ ได้ระดับหนึ่ง ในที่นี้ผู้คัดเลือกข่าวต้องคำนึงถึงระดับของผู้รับข่าวสารโดยส่วนใหญ่ เพื่อความอยู่รอดของหน่วยงานนั่นเอง

4. ปริมาณของเนื้อหาข่าว ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ก็คือ เนื้อที่ในการลงข่าว ในส่วนนี้ก็คือ สิ่งที่มีส่วนสัมพันธ์กับการคัดเลือกข่าวว่า ข่าวใดควรได้รับการเน้นเนื้อหาและรายละเอียดเท่าใดแง่มุมไหน หรือข่าวใดควรมีความสั้นยาวเท่าใดภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว

5. เวลา ข่าวใดที่เกิดในเวลารวดเร็วจะมีความสด และมีผลกระทบต่อองค์ประกอบที่สำคัญและรุนแรงกว่า จะได้รับความสนใจมากกว่า

6. สิ่งที่ยานก่อน ในสภาพสังคมปัจจุบัน การรายงานข่าวทันต่อเหตุการณ์เป็นสิ่งที่มีมวลชน ต่างแข่งขันกัน ข่าวใดที่ได้รับการเสนอไปครั้งหนึ่งแล้วก็ยอมทำให้การคัดเลือกคุณค่าของข่าวนั้นเปรียบเทียบกับข่าวอื่น ๆ แตกต่างไปด้วย

7. การเซ็นเซอร์ข่าว หรือ การตรวจต้นฉบับล่วงหน้า ย่อมมีผลกระทบ อย่างแน่นอน ต่อการเสนอและพิจารณาคุณค่าของข่าว บางครั้งอาจจะทำให้บรรณาธิการต้องระมัดระวังมากขึ้น หรืออาจไม่มีการพิจารณาเลยก็ได้ แล้วแต่สภาพการณ์ของการปกครองและสังคม

8. การปกครอง การเมือง สังคม เศรษฐกิจ มีส่วนสำคัญ ในการพิจารณาคุณค่าของข่าวโดยอ้อมเพราะการเสนอข่าวในสถานการณ์บางสถานการณ์อาจส่งผลถึงความอยู่รอดของหน่วยงานนั้นได้เลย

9. นายทุนของกิจการ ข่าวใดที่มีผลกระทบถึงนายทุน หรือเจ้าของกิจการ ผู้ที่ทำข่าวก็จะหลีกเลี่ยง ไม่เสนอข่าวนั้นเสีย เพราะนายทุนหรือเจ้าของกิจการนั้น เป็นผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งส่งผลต่อการเสนอข่าวนั้น ๆ

10. โฆษณา รายได้หลักของกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชนที่สำคัญนั้นมาจากโฆษณา เพราะฉะนั้นการพิจารณาคุณค่าของข่าวบางชิ้น ก็จะคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดแก่เจ้าของที่ลงโฆษณา ในข้อนี้ผู้ปฏิบัติงานคงจะหลีกเลี่ยงหรือไม่เสนอข่าวนั้นเลย

11. ศาสนาและเชื้อชาติ ถึงแม้ว่าข้อนี้จะไม่ผลโดยตรงต่อหลักการพิจารณาคุณค่าของข่าวนักแต่ก็ควรตระหนักถึงความกลมเกลียวในประเทศชาติ ผู้ที่ทำข่าวที่มีความรอบคอบและจรรยาบรรณ จึงมักหลีกเลี่ยงการเสนอข่าว ที่จะทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ในเชิงศาสนา และชนกลุ่มน้อย

12. ความสามารถของอุปกรณ์และการนำเทคโนโลยียุคใหม่ ในการนำเสนอข่าวจะต้องคำนึงถึงการรายงานข่าว มีสมรรถนะเพียงใดในเรื่องของอุปกรณ์ ปัจจุบันมีการพัฒนาและผลิตอุปกรณ์การสื่อสารระบบใหม่ขึ้นมาใช้หลายชนิด เช่น รถถ่ายทอดสดเคลื่อนที่, การรายงานข่าวทางอากาศโดยเฮลิคอปเตอร์ติดกล้อง เทเลเท็กซ์ (Teletex) โทรสาร (Facimile)

ในกระบวนการสื่อสารมวลชน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) ช่องทางการสื่อสาร (Channel) ผู้รับสาร (Receiver) จะเห็นได้ว่าสถานีโทรทัศน์มีบทบาทในฐานะที่เป็นผู้ส่งสาร โดยการดำเนินการของฝ่ายข่าว ได้แก่ เนื้อหาข่าวสาร และภาพข่าวที่ทำเสนอผ่านช่องทางสื่อสารคือ โทรทัศน์และผู้รับสาร ได้แก่ ผู้ชมโทรทัศน์ โดยทั่วไป ดังนั้น ในการพิจารณาคัดเลือกเพื่อนำเสนอข่าวของ นักข่าวและบรรณาธิการนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 2 ประการคือ

ปัจจัยภายใน

1) ปัจจัยทางด้านทัศนคติ ความเชื่อ และภูมิหลังของผู้ทำรายการข่าวของแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ สังคม ครอบครัว หรือพื้นฐานการศึกษา ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจในการคัดเลือกหรือมุมมอง ในการเสนอข่าวของผู้ทำรายการข่าว ได้แก่ บรรณาธิการ นักข่าว หรือช่างภาพ

2) ปัจจัยทางด้านนโยบายฝ่ายข่าวที่มีผลต่อการเลือกเสนอข่าวแต่ละข่าวควรจะไปทำหรือไม่เมื่อทำ มาแล้วควรจะทำออกอากาศได้หรือไม่

3) ปัจจัยทางด้านนโยบายสถานีโทรทัศน์ที่มีผลต่อการเลือกเสนอข่าว เช่น บางสถานีอาจมีนโยบายเน้นข่าวทหารมากกว่าข่าวอื่น ๆ บรรณาธิการก็จำเป็นต้องใช้เวลาข่าวทหารมากกว่าข่าวอื่น ๆ เป็นต้น หรือข่าวบางข่าวอาจถูกระงับไม่ให้ออกอากาศ เพราะขัดนโยบายของสถานีโทรทัศน์ก็ได้

ปัจจัยภายนอกองค์กร

ปัจจัยภายนอกองค์กรสถานีโทรทัศน์ ที่มีผลต่อการนำเสนอข่าว ได้แก่

1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เจ้าของทุน (Owners) มีอำนาจในการควบคุมการปฏิบัติงานและมีผลกระทบต่อเนื้อหา

2) ปัจจัยทางการเมือง ได้แก่ นโยบายรัฐบาล

3) ปัจจัยด้านการควบคุมขององค์กรรัฐ ได้แก่ พรบ.ต่าง ๆ กฎระเบียบข้อบังคับที่บัญญัติขึ้น เพื่อควบคุม และเป็นแนวทางการปฏิบัติของสื่อมวลชน เช่น ระเบียบ กบว. กฎหมายหมิ่นประมาท เป็นต้น

4) ปัจจัยในด้านการแข่งขันการนำเสนอข่าวของแต่ละสถานีโทรทัศน์ ซึ่งได้แก่ ความฉับไว ทันเหตุการณ์ หรือมีการเสนอข่าวในลักษณะเจาะข่าวได้ลึกกว่า น่าสนใจมากกว่า รวมทั้งเทคนิคในการนำเสนอด้วย

4. แนวคิดเรื่องโครงสร้างของระบบสื่อวิทยุและโทรทัศน์

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2541) ได้สรุปการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบวิทยุโทรทัศน์ (2498-2536) ไว้ดังนี้.-

ตารางที่ 1 : สรุปการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบวิทยุโทรทัศน์ (2498-2536)

รัฐผูกขาด (2498-2509) (state monopoly)

2498 ไทยทีวี ช่อง 4 : รัฐวิสาหกิจ บริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด (ต่อมาเป็นช่อง 9)
2501 กองทัพบก ช่อง 7 : กองทัพบก กระทรวงกลาโหม (ต่อมาเป็นช่อง 5)

สัมปทานเอกชนในระบบอุปถัมภ์ (2510-2534) (privileged private concession)

2510 โทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 : บ.กรุงเทพวิทยุและโทรทัศน์ จำกัด (สัญญาครั้งแรก 15 ปี และต่อสัญญา 12 ปี ถึง 2538)
2513 ไทยทีวีสี ช่อง 3 : บ.บางกอกเอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด (สัญญาครั้งแรก 10 ปีต่อครั้งที่สอง 10 ปี และต่อครั้งสุดท้าย 30 ปี ถึงปี 2563)

โทรทัศน์ของรัฐ (2530-2535) (state system)

2530 สทท. 11 : กรมประชาสัมพันธ์

สัมปทานเอกชนในระบบอุปถัมภ์ (2533-2534) (privileged private concession)

2533 ไอบีซีเคเบิลทีวี : บ.อินเตอร์เนชั่นแนลบรอดคาสติ้ง จำกัด
2534 ไทยสกายเคเบิลทีวี : บ.ไทยสกายเคเบิลทีวี
2537 ยูทีวี : บ.ยูนิเวอร์แซลบรอดคาสติ้ง

สัมปทานเอกชนแข่งขัน (2538) (private concession)

2538 ไอทีวี : บ.สยามทีวีแอนด์คอมมูนิเคชั่น

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สทท. 11 ภายใต้สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ เป็นระบบสื่อของรัฐ (state system) มีรัฐบาลเป็นผู้จัดสรรงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนในแต่ละปี ความรับผิดชอบโดยตรงของสถานีและเจ้าหน้าที่จึงไปขึ้นอยู่กับรัฐบาลมากกว่าจะขึ้นอยู่กับประชาชน ผู้เสียภาษีซึ่งให้การสนับสนุนโดยอ้อม และจะเปิดให้เอกชนเช่าเป็นเวลาในปี 2538 ทำให้เห็นทิศทางการแปรรูปสื่อวิทยุโทรทัศน์ให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ โดยพันธกิจหลักของกรมประชาสัมพันธ์ ยังถูกกำหนดให้ทำหน้าที่ด้านประชาสัมพันธ์ของรัฐ และรัฐบาล (พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2540) (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2541)

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 มีลักษณะโครงสร้างของระบบวิทยุและโทรทัศน์ผูกขาดโดยรัฐ (state monopoly) (2498-2504) หลักการตามพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2498 มุ่งหมายให้รัฐเป็นเจ้าของและเป็นผู้ทรงสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวในการใช้คลื่นวิทยุและโทรทัศน์ โดยให้ดำเนินการผ่านหน่วยงานของส่วนราชการ และนิติบุคคลของราชการ โดยช่อง 5 อยู่ภายใต้การดำเนินงานของกองทัพบก มีการขายเวลาโฆษณาและให้เช่าเป็นเวลาแก่บริษัทเอกชนต่างๆ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ , อ้างแล้ว)

ส่วนสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 มีโครงสร้างระบบวิทยุโทรทัศน์ ในรูปแบบของสัมปทานเอกชนในระบบอุปถัมภ์ (privileged private concession) (2510-2534) ซึ่งกองทัพบกได้ให้สัมปทานแก่บริษัท กรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุจำกัดดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี 2510

แนวคิดเรื่องทฤษฎีการคัดเลือกข่าว แนวคิดเรื่องผู้เฝ้าประตูสาร (gatekeeper) และคุณค่าข่าว จะช่วยให้ทราบวิธี การคัดเลือกข่าว ตลอดจนหลักเกณฑ์ที่ผู้ปฏิบัติข่าว ยึดถือปฏิบัติในการผลิตรายการข่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรนุช เลิศจรรยารักษ์ (2529) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง โทรททัศน์ : วิธีคัดเลือก และจัดลำดับความสำคัญของข่าวของสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2529 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงวิธีการเลือกข่าวและการจัดลำดับความสำคัญของสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเฉพาะรายการข่าวในประเทศภาค 20.00 น. ซึ่งออกอากาศในช่วงเดือนมกราคม 2529 ทางสถานีโทรทัศน์ทั้ง 3 ช่อง ในกรุงเทพมหานคร คือ ช่อง 5, 7, 9 ผลการวิจัยพบว่า วิธีการคัดเลือก และจัดลำดับความสำคัญของข่าวขึ้นอยู่กับหัวหน้าฝ่ายข่าวและบรรณาธิการข่าวเป็นสำคัญ หัวหน้าฝ่ายข่าวและบรรณาธิการข่าวจะยึดหลักการบริหารตามนโยบายวัตถุประสงค์ของสถานีโทรทัศน์ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นแนวทางในการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญ การจัดวาระประเด็นสำคัญของข่าว (agenda setting) หรือตามลำดับดังนี้

1. ข่าวพระราชกรณียกิจ
2. ข้าราชการเน้นความสำคัญของตัวบุคคลทั้ง 3 สถานี และให้เวลากับข่าวนี้มากที่สุด
3. ข่าวการเมือง สถานีทั้ง 3 ให้เวลาน้อยที่สุด
4. ข่าวพัฒนา
5. ข่าวทั่วไป

และพบว่าทิศทางการจัดวาระประเด็นสำคัญของข่าว เริ่มจากสื่อมวลชนไปประชาชน

อำมร กองแก้วกาเหริยญ และคณะ (2531) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาและวิเคราะห์รายการข่าวท้องถิ่นของสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 ขอนแก่น ผลการวิจัยสรุปว่า เนื้อหาของข่าวที่นำเสนอทางรายการข่าวท้องถิ่นนั้นขาดความหลากหลาย เป็นข่าวที่สนองนโยบายของต้นสังกัดในเรื่องของการประชาสัมพันธ์หน่วยงานหรือนโยบายของรัฐ มากกว่าเนื้อหาของข่าวประเภทอื่น ๆ คือ ประมาณร้อยละ 90 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข่าวเพื่อ สร้างภาพพจน์ของหน่วยงานราชการ และเจ้าหน้าที่ราชการ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการผลิตรายการข่าวท้องถิ่นนั้น ได้แก่ ข้อจำกัดด้านบุคลากร ข้อจำกัดด้านอุปกรณ์ และ ข้อจำกัดด้านนโยบายของหน่วยงาน ข้อจำกัดต่าง ๆ

เหล่านี้ส่งผลให้ “รายการข่าวท้องถิ่น” ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 4 ขอนแก่น ยังไม่ได้รับความสนใจจากประชาชนเท่าที่ควร

คุณากร เพชรคง (2533) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ข่าวเมืองหลวง ข่าวท้องถิ่น และข่าวระดับชาติในรายการข่าวโทรทัศน์ไทย โดยศึกษาลักษณะการนำเสนอข่าวเมืองหลวง ข่าวท้องถิ่น และข่าวระดับชาติ ในรายการข่าวโทรทัศน์ภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์ แม่ข่ายทั้งห้า สถานีที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ในด้านความยาวเชิงเปรียบเทียบ และความสัมพันธ์ระหว่าง ความยาว และลำดับการนำเสนอในรายการข่าวช่วง 19.30 น. และช่วง 20.00 น.

การศึกษาทำให้ทราบว่าสถานีโทรทัศน์แม่ข่าย ให้ความสำคัญกับการนำเสนอ ข่าวระดับชาติและบุคคลหรือวัสดุระดับชาติ ขณะเดียวกัน ข่าวการเมือง และข่าวที่เกิดขึ้น ในเมืองหลวงก็มีความยาวในการนำเสนอมากที่สุดด้วย

สุดฤทัย เลิศเกษม (2534) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ “ข่าวท้องถิ่น” ของสถานี วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี

ผลการศึกษา ในลักษณะของการผลิตข่าวนั้น แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอน ก่อนการผลิต ขั้นตอนการผลิต และขั้นตอนหลังการผลิต ทั้งนี้ ผู้สื่อข่าวเป็นเสมือนผู้ปิดเปิด ประตูสาร (Gatekeeper) ทำหน้าที่กั้นกรองและกำหนด (Set) ประเด็น ปัญหาต่าง ๆ เพื่อเสนอ สู่ผู้รับสาร ซึ่งพ้องกับหลักคุณค่าของข่าว (News Value) จากแนว คิดของ Allan Bell กับ Galtung และ Ruge โดยใช้เกณฑ์ในการตัดสินใจในการผลิตข่าวนั้นจากวิจรณ์ญาณของตัวเอง (Strip) โดยอิงหลักการขององค์กร (Frame) ได้แก่นโยบายในการเผยแพร่ข่าวสารทางราชการ ของกรมประชาสัมพันธ์ และกรอบจากตัวบุคคล คือ นโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการเผยแพร่เรื่องราว ต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับ จังหวัด ราชบุรี นอกจากนี้เนื้อหาของข่าวท้องถิ่น ยังผ่านการอธิบายความและกำหนดความหมายมาจากตัวผู้สื่อข่าว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสังคม วิทยาเชิงอธิบายความ (Interpretive Sociologics)

วิริยะ กลิ่นเสาวคนธ์ (2535) การวิเคราะห์รายการเพื่อท้องถิ่นของสถานีวิทยุ โทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 12 สุราษฎร์ธานี จากบทข่าวโทรทัศน์และรายการโทรทัศน์ซึ่งแพร่ ภาพออกอากาศระหว่างที่ 1 ธันวาคม 2534 – 28 กุมภาพันธ์ 2535

ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างเนื้อหารายการ ประกอบด้วยเนื้อหาข่าว, โฆษณาเพื่อ
บริการสาธารณะและเนื้อหาสาระความรู้อื่น ๆ

ลักษณะเนื้อหาข่าว เพื่อรายงานกิจกรรมหรือผลงานของหน่วยงานราชการโดย
มุ่งไปที่การสร้างภาพพจน์ให้กับหัวหน้าหน่วยงานราชการต่างๆ บุคคลที่เป็นข่าวมีความสำคัญมาก
กว่าเหตุการณ์ที่เป็นข่าวสารเพื่อให้ความรู้ในด้านการเมือง และการปกครองซึ่งปรากฏจำนวนเพียง
เล็กน้อย

ปัจจัยภายในองค์กรด้านโครงสร้างการบริหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อทัศน
การทำข่าวของฝ่ายงานข่าว ส่วนปัจจัยด้านรายการที่แพร่ภาพออกอากาศจากสถานีโทรทัศน์ใน
ส่วนกลางนั้น เป็นปัจจัยภายนอกองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อจำนวนผู้ชมรายการ “ข่าวท้องถิ่นภาค
ใต้” ที่เห็นได้อย่างเด่นชัด

รายการที่ผลิตโดยสถานีในส่วนท้องถิ่นนั้น ได้นำเสนอเนื้อหาสาระด้านข่าวสาร
ความรู้ตามนโยบายขององค์กรผู้ผลิตมากกว่าที่สนองต่อผู้ชมในท้องถิ่น เนื้อหาสาระโดยรวมซึ่ง
เป็นเรื่องในวงราชการและเรื่องทั่ว ๆ ไปในระดับประเทศมิได้มีแต่เนื้อหาในระดับท้องถิ่นเฉพาะ
ภาคใต้เท่านั้น

พรสวรรค์ อุทาร์วุฒิพงศ์ (2535) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทหน้าที่ของกรมประชา
สัมพันธ์ในฐานะองค์กรสื่อสารมวลชน ผลการวิจัยสรุปว่า ในฐานะหน่วยงานของรัฐบาลกรม
ประชาสัมพันธ์มีหน้าที่หลักในการเผยแพร่นโยบายและผลงานของรัฐบาล ตลอดจนสร้างความ
เข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับรัฐบาล ในฐานะองค์กรสื่อสารมวลชนกรมประชาสัมพันธ์มีหน้าที่
ในการให้ข่าวราชการ ความรู้ การศึกษา ความบันเทิง การกระตุ้นเร้า และสืบทอดมรดกทาง
สังคมด้านลักษณะของงานประชาสัมพันธ์ มีบทบาทหน้าที่ในการผลิต ผลิตซ้ำ การเผยแพร่ และ
การบริโภค นอกจากนี้กรมประชาสัมพันธ์ยังมีบทบาทแฝงในการรักษาอำนาจของรัฐบาล และการ
ครอบงำทางด้านทัศนคติ

วชิรา รินทร์ศรี (2537) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่ง
ประเทศไทยช่อง 8 ลำปาง ในฐานะสื่อมวลชนภูมิภาค ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะการดำเนินงาน
ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 8 ลำปาง ไม่ได้ดำเนินงานในฐานะสื่อมวลชนส่วนภูมิภาค และ
สื่อมวลชนเพื่อชุมชนท้องถิ่น แต่มีลักษณะเป็นเพียงสถานีเครือข่ายของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่ง

ประเทศไทย สทท. 11 มีเพียง 7 รายการเท่านั้นที่เข้าข่ายของ การแพร่ภาพออกอากาศเพื่อชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากมีปัจจัยที่มีบทบาทต่อการดำเนินงาน ดังนี้

ปัจจัยภายในซึ่งถูกควบคุมและกำหนดนโยบายมาจากส่วนกลาง ทำให้มีผลต่อนโยบายของผู้บริหารสถานี นอกจากนั้น ในความเป็นมืออาชีพ ยังขาดแคลนบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานและผลิตรายการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ อีกทั้งเทคโนโลยีการแพร่ภาพออกอากาศยังล้าหลัง ประกอบกับงบประมาณยังไม่เพียงพอในการผลิตรายการเพื่อชุมชนท้องถิ่น

ส่วนปัจจัยภายนอก คือ การมีสถานีโทรทัศน์จากส่วนกลางขยายเครือข่ายมายังภาคเหนือ ซึ่งทำให้มีผลต่อการงดสนับสนุนการเป็นผู้อุปถัมภ์รายการให้กับรายการของทางสถานี อีกทั้งการควบคุมทางกฎหมายทำให้การผลิตรายการท้องถิ่นมีน้อยลง และปัจจัยสุดท้ายคือ ความต้องการและความสนใจของผู้ชมรายการที่ต้องการชมรายการโทรทัศน์ที่มาจากส่วนกลาง มีมากกว่ารายการท้องถิ่น ทำให้การผลิตรายการของท้องถิ่นมีน้อยลง

นริศรา บัวขาว (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของข่าวท้องถิ่นที่น่าเสนอผ่านสื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิจัยพบว่า สื่อท้องถิ่นทุกประเภทจะให้น้ำหนักความสำคัญกับเนื้อหาของข่าวที่สะท้อนบทบาทในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป แต่แหล่งข่าวที่สื่อท้องถิ่นทุกประเภทให้ความสำคัญมากที่สุดเหมือนกันคือ แหล่งข่าวที่เป็นบุคคล หรือหน่วยงานในสังกัดของรัฐ ดังนั้นแบบแผนการสื่อสารในสื่อท้องถิ่นจึงมีลักษณะที่ถูก กำหนดทิศทางมาจากภาครัฐเป็นหลัก

ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดบทบาทของข่าวท้องถิ่นที่น่าเสนอในสื่อท้องถิ่นแต่ละรายการ / ฉบับ มาจากปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น นโยบายในการบริหารงาน อิทธิพลท้องถิ่น แหล่งเงินทุน และบุคลากร เป็นต้น ส่วนปัจจัยด้านโครงสร้างความเป็นเจ้าของสื่อที่แตกต่างกันระหว่างสื่อของรัฐ ซึ่งได้แก่ โทรทัศน์และวิทยุ กับสื่อขององค์กรเอกชน ซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ กลับเป็นปัจจัยที่ดูเหมือนจะไม่มีผลต่อการกำหนดบทบาทของข่าวท้องถิ่นเท่าใดนัก

ผลการวิจัยนี้ เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่สนใจศึกษาในแง่ที่ การจัดวาระประเด็นสำคัญของข่าว จะให้ความสำคัญแก่ข่าวรัฐบาลมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหัวหน้าฝ่ายข่าวและบรรณาธิการข่าวที่ต้องยึดหลักการบริหารตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ของทางสถานี ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์